

הרהורים על משפחה וילדים

הוצאת ילדים מהבית עפ"י צו בית משפט בשנים 2002-2006 השוואת ישובים יהודים מול ישובים ערבים נובמבר 2008

1. כללי

דוח זה מבצע השוואה בין ישובים יהודים ולא יהודים המונים מעל 15,000 תושבים בהם הוצאו ילדים מהבית ע"י משרד הרווחה בצו בית משפט, בשנים 2002-2006.

בשנת 2006 הוצאו כ-4,000 ילדים מביתם באמצעות צו בית משפט. מספר הילדים שהוצאו בפועל גבוה הרבה יותר משום שחלקם הוצאו מביתם שלא במסגרת הליך משפטי אלא ע"י חתימה מהסכמה כביכול של ההורים. "הסכמה" זו מלווה לעיתים בלחץ אינטנסיבי ואיומים מצד פקידי הסעד המאלצים את המשפחה לחתום על מסמכי הסכמה להשמה חוץ ביתית.

שימו לב כי הנתונים הללו אינם כוללים ילדים שהוצאו מהבית למתקני "חירום", משום שכדי להוציא ילד רך מביתו למתקן כליאה כזה אין צורך בצו שופט אלא רק בדעתו של עובד סוציאלי, בעוד שכדי להאריך מעצר של עבריין כן יש צורך בצו שופט.

הדוח מתבסס על המקורות הבאים:

- דוח נתונים גולמיים שנמסר ע"י שר הרווחה יצחק הרצוג:
ילד נוער – ילדים מושמים על פי צו בסיסור חוץ ביתי לפי רשות מקומית, 2006-2002
http://www.shelly.org.il/wp/wp-content/uploads/2007/07/netunim_yeladim.pdf
 - דוח של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה על התפלגות מספר התושבים לפי ישובים לסוף שנת 2003.
http://www.cbs.gov.il/population/new_2003/tab_3.pdf
 - דוח של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה על הרמה הסוציו אקונומית של הישובים בשנת 2004 הכולל שיוך בסולם אשכולות מדירוג 1 עד 10, כאשר הישובים בעלי הרמה הסוציו אקונומית הגבוהה ביותר משויכים לאשכול 10 והישובים בעלי הרמה הסוציו אקונומית הנמוכה ביותר משויכים לאשכול 1.
http://www.cbs.gov.il/hodaot2004/13_04_22ta.pdf
- בין הישובים היהודים והמעורבים נסקרו 66 ישובים. הישוב שוהם חסר בנייתו מכיוון שהושמט משום מה מהדוח הגולמי.
בין הישובים הלא יהודים נסקרו 13 ישובים. הישובים רהט, כפר כנא, מגאר, דליית אל כרמל וכפר קאסם אף הם לא נמצאו בדוח הגולמי של משרד הרווחה.
- נספחים 1 ו-2 מתארים את מסד הנתונים עליהם התבסס הדוח.

הרהורים על משפחה וילדים

2. האם ההורים היהודים פחות טובים מן ההורים הערבים?

עפ"י מדיניות משרד הרווחה מסתבר שכן. מניתוח הנתונים עולה כי שיעור הוצאת הילדים בישובים ערבים נמוך לאין ערוך משיעור הוצאת ילדים בישובים יהודים, וזאת למרות שמצבם הסוציו אקונומי של הישובים הערביים נמוך הרבה יותר מזה של הישובים היהודים.

הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה מדרגת את הרמה הסוציו אקונומית של הישובים בסולם אשכולות מ-1 עד 10, כאשר הישובים בעלי הרמה הגבוהה הסוציו אקונומית הגבוהה ביותר משתייכים לאשכול 10 והישובים בעלי הרמה הסוציו אקונומית הנמוכה ביותר משתייכים לאשכול 1.

מבין הישובים בעלי אוכלוסייה מעל 15,000 תושבים, הישוב בו שיעור הוצאת הילדים הינו הנמוך ביותר במדינה הוא הישוב הערבי טירה. ברמת השרון השייכת לאשכול 9 אשר ממוקם כמעט בראש הסולם הסוציו אקונומי מוציאים ילדים פי 13 ויותר מאשר בישוב טירה המשתייך לאשכול 4 שנחשב לאשכול המצוין מצב סוציו אקונומי נמוך מאד.

מסקנה: אם עומדים להוציא לכם את הילדים מהבית, כדאי לעבור להתגורר בישוב הערבי טירה, שם קיים הסיכוי הנמוך ביותר שמשרד הרווחה יגיע אליכם.

3. אז מה קורה בשכבות החלשות?

גרף 1 בעמוד הבא מציג את נתוני הילדים שהוצאו מביתם בישובים המדורגים מאשכול 1 עד 4, קרי ישובים המאופיינים ברמה סוציו אקונומית נמוכה.

גרף זה משווה בין ישובים יהודים ללא יהודים כאשר ניתן לראות באופן ברור כי הישובים היהודים (באדום) מדורגים בראש הרשימה ואילו הישובים הלא היהודים (בכחול) מדורגים בתחתית הרשימה.

בדימונה מוציאים ילדים פי 210 מאשר בכפר הערבי טירה למרות ששני ישובים אלו מדורגים באותו אשכול, אשכול 4. נשמע הזוי? נכון, נשמע מאד הזוי, אך זוהי לדאבונו המצויאות המרה. העובדה כי קיימת שונות בלתי הגיונית מישוב לישוב מוכיחה שוב כי הקריטריונים להוצאת לילדים מהבית מישוב לישוב הם שרירותיים וללא בסיס הגיוני ומובנה של קבלת החלטות.

הרהורים על משפחה וילדים

4. מהן הסיבות לכך שבישויים יהודים מוציאים יותר ילדים מאשר בישויים ערביים?

השונות הבלתי נתפסת הזו בה הוצאת ילדים יהודים מביתם ע"י משרד הרווחה היא במימדים אדירים בהשוואה לילדים לא יהודים הינה סיבה טובה לביצוע מחקר מקיף בנושא וקיום ועדת חקירה.

האם זה משום שעובדים סוציאליים לא רוצים להתחכך עם האוכלוסייה הערבית?

האם העובדה כי מערך הפנימיות ממומן ומתוחזק ע"י עלית הנוער של הסוכנות היהודית כמפעל ציוני משפיעה על מדיניות "ילדים בסיכון" ומדיניות ציונית זו אינה תקפה למגזר הערבי?

האם משום שלעובדים סוציאליים בסניפי הרווחה בישויים ערביים קיימים קריטריונים שונים להוצאת ילדים מהבית? ואם כן, האם הגדרת המינוח "ילד בסיכון" לא אמורה להיות אבסולוטית וכלל עולמית בהתאם לאמנת זכויות הילד?

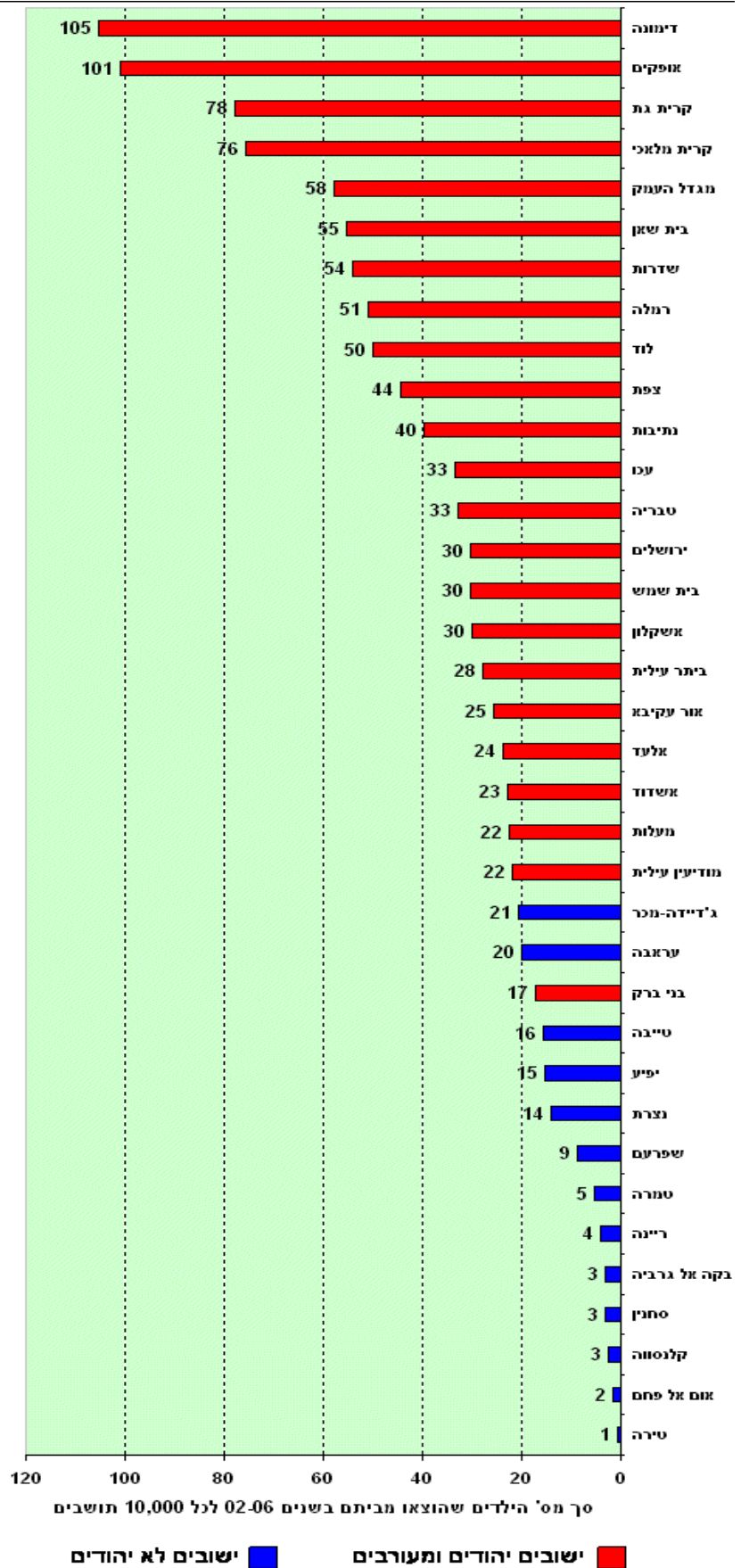
האם משום שבכפרים הערבים אורח החיים של בני המשפחה מתקיים במסגרת המשפחה המורחבת כך שיתכן וקיימת תמיכה רבה יותר של המשפחה המורחבת בבודדים ובנזקקים, וזאת לעומת הישויים העירוניים בהם חיות משפחות גרעיניות קטנות ללא תמיכה?

אחד הנתונים המפריכים את התיאוריה הקיימת בשאלה האחרונה, בה נטען כי במשפחה מורחבת קיימת אולי הגנה טובה יותר לילד היא נתוני תאונות של ילדים המתקשרים לרמה מסוימת של הזנחה. כתבה שפורסמה לאחרונה על ריבוי תאונות במגזר הערבי מציינת כי 78% מהילדים שנהרגו בשנת 2007 הם מהמגזר הלא יהודי.

אין ספק כי יש להפעיל מערך בקורת חיצוני, אינטנסיבי ושוטף על פעילות משרד הרווחה ופקידי הסעד משום שנראה כי תהליך קבלת החלטות בהוצאת ילד מהבית אינו בנוי כלל על קריטריונים הגיוניים ובריאיים.

הרהורים על משפחה וילדים

גרף 1 – מספר הילדים שהוצאו
 מן הבית בצו בית משפט בשנים
 2002-2006 בישובים המונים
 מעל 15,000 תושבים והשייכים
 לאשכולות 1 עד 4.

הרהורים על משפחה וילדים

נספח 1

מספר הילדים שהוצאו מהבית בשנים 2002-2006 בישובים המונים מעל 15,000 תושבים, התפלגות אלפביתית לפי סוגי ישובים

ישוב	אשכול	מספר הילדים שהוצאו מהבית					סה"כ	אוכלוסיה לטוף שנת 2003 [אלפים]	סך מספר ילדים שהוצאו לכל 10 אלף תושבים
		2002	2003	2004	2005	2006			
אופקים	3	42	45	41	53	58	239	23.7	100.84
אור יהודה	5	17	19	21	18	25	100	29.4	34.01
אור עקיבא	4	16	11	6	4	3	40	15.7	25.48
אילת	5	32	41	55	73	78	279	43.5	64.14
אלעד	3	3	4	6	12	20	45	19	23.68
אריאל	5	10	16	18	13	20	77	16.5	46.67
אשדוד	4	68	71	86	96	119	440	192	22.92
אשקלון	4	55	51	57	74	75	312	104.5	29.86
באר שבע	5	170	179	193	221	238	1001	183	54.70
בית שאן	4	11	16	16	22	24	89	16.1	55.28
בית שמש	4	40	34	36	32	30	172	57	30.18
ביתר עילית	1	7	7	17	19	14	64	22.9	27.95
בני ברק	2	47	39	48	54	53	241	139.6	17.26
בת ים	6	71	59	77	74	76	357	131.9	27.07
גבעת שמואל	8	2	3	2	2	2	11	16.5	6.67
גבעתיים	8	5	2	3	4	4	18	47.2	3.81
דימונה	4	80	76	66	63	72	357	33.9	105.31
הוד השרון	8	16	21	16	12	11	76	40.2	18.91
הרצליה	8	25	18	16	13	23	95	83.6	11.36
חדרה	5	68	74	83	85	83	393	74.9	52.47
חולון	7	72	73	67	92	98	402	165.8	24.25
חיפה	7	159	129	160	186	191	825	269.4	30.62
טבריה	4	27	24	30	24	26	131	40.1	32.67
טירת הכרמל	5	35	38	29	31	39	172	18.8	91.49
יבנה	6	38	33	29	38	42	180	31.9	56.43
יהוד	7	7	6	3	5	4	25	24.9	10.04
יוקנעם	6	6	14	19	19	17	75	17.3	43.35
ירושלים	4	387	414	429	434	434	2098	693.2	30.27
כפר סבא	8	35	29	35	30	33	162	78.8	20.56
כרמיאל	6	34	35	38	40	41	188	42.7	44.03
לוד	4	36	38	52	86	122	334	66.8	50.00
מבשרת ציון	8	3	3	7	5	15	33	21.4	15.42
מגדל העמק	4	30	30	28	29	26	143	24.8	57.66
מודיעין	8	6	5	6	7	6	30	48.8	6.15
מודיעין עילית	1	5	8	11	14	15	53	24.3	21.81
מעלה אדומים	5	8	6	8	4	7	33	27.3	12.09
מעלות	4	6	10	11	10	10	47	21	22.38
נהריה	6	4	2	8	21	27	62	48.4	12.81
נס ציונה	7	30	24	19	14	13	100	26.5	37.74
ישוב	אשכול	מספר הילדים שהוצאו מהבית					סה"כ	אוכלוסיה לטוף	סך מספר ילדים

הרהורים על משפחה וילדים

		2002	2003	2004	2005	2006		שנת 2003 [אלפים]	שהוצאו לכל 10 אלף תושבים
נצרת עילית	5	14	17	14	33	33	111	44.2	25.11
נשר	6	21	21	24	22	14	102	21.2	48.11
נתיבות	3	24	18	14	16	19	91	22.9	39.74
נתניה	5	123	116	150	186	179	754	167.1	45.12
עכו	4	29	28	39	31	25	152	45.6	33.33
עפולה	5	14	15	21	16	22	88	38.9	22.62
ערד	5	24	26	24	37	40	151	24.1	62.66
פרדס חנה	6	31	26	20	22	22	121	29	41.72
פתח תקוה	7	44	45	40	62	69	260	173.8	14.96
צפת	4	33	28	23	18	17	119	26.8	44.40
קרית אונו	8	7	7	11	7	6	38	24.3	15.64
קרית אתא	5	70	68	63	67	57	325	48.9	66.46
קרית ביאליק	7	13	14	19	19	16	81	37.1	21.83
קרית גת	4	77	74	68	79	78	376	48.3	77.85
קרית ים	5	29	25	28	24	26	132	38.4	34.38
קרית מוצקין	7	18	14	19	15	19	85	39.7	21.41
קרית מלאכי	4	39	27	25	28	26	145	19.2	75.52
קרית שמונה	5	15	19	18	20	19	91	22	41.36
ראש העין	6	20	21	21	25	17	104	36	28.89
ראשון לציון	7	82	82	59	56	70	349	214.6	16.26
רחובות	7	32	26	19	27	33	137	100.1	13.69
רמלה	4	45	53	62	79	82	321	63.1	50.87
רמת גן	8	26	27	40	36	34	163	126.5	12.89
רמת השרון	9	5	5	6	5	4	25	35.6	7.02
רעננה	8	10	8	5	8	6	37	69.7	5.31
שדרות	4	13	19	24	22	29	107	19.8	54.04
תל אביב	8	400	389	378	396	383	1946	363.4	53.55
ישובים לא יהודים									
נצרת	3	4	2	17	25	41	89	62.7	14.19
אום אל פחם	2	0	2	2	0	2	6	39	1.54
בקה אל גרביה	3	4	2	3	0	0	9	29.4	3.06
ג'דידה-מכר	2	7	4	7	6	11	35	16.9	20.71
טייבה	3	5	7	12	13	12	49	31.2	15.71
טירה	4	0	1	0	0	0	1	19.8	0.51
טמרה	2	0	3	4	3	3	13	24.7	5.26
יפיע	3	4	4	8	4	4	24	15.8	15.19
סחנין	2	1	0	1	2	3	7	23.2	3.02
עראבה	2	14	9	7	3	4	37	18.5	20.00
קלנסווה	2	1	3	0	0	0	4	15.9	2.52
ריינה	3	3	3	0	0	0	6	15	4.00
שפרעם	3	0	2	9	8	8	27	31.2	8.65

הרהורים על משפחה וילדים

נספח 2

מספר הילדים שהוצאו מהבית בשנים 2002-2006 בישובים המונים מעל 15,000 תושבים, מיון לפי סך הילדים שהוצאו

	ישוב	אשכול	מספר הילדים שהוצאו מהבית					סה"כ	אוכלוסיה לוסף שנת 2003 [אלפים]	סך מספר ילדים שהוצאו לכל 10 אלף תושבים
			2002	2003	2004	2005	2006			
1	דימונה	4	80	76	66	63	72	357	33.9	105.31
2	אופקים	3	42	45	41	53	58	239	23.7	100.84
3	טירת הכרמל	5	35	38	29	31	39	172	18.8	91.49
4	קרית גת	4	77	74	68	79	78	376	48.3	77.85
5	קרית מלאכי	4	39	27	25	28	26	145	19.2	75.52
6	קרית אתא	5	70	68	63	67	57	325	48.9	66.46
7	אילת	5	32	41	55	73	78	279	43.5	64.14
8	ערד	5	24	26	24	37	40	151	24.1	62.66
9	מגדל העמק	4	30	30	28	29	26	143	24.8	57.66
10	יבנה	6	38	33	29	38	42	180	31.9	56.43
11	בית שאן	4	11	16	16	22	24	89	16.1	55.28
12	באר שבע	5	170	179	193	221	238	1001	183	54.70
13	שדרות	4	13	19	24	22	29	107	19.8	54.04
14	תל אביב	8	400	389	378	396	383	1946	363.4	53.55
15	חדרה	5	68	74	83	85	83	393	74.9	52.47
16	רמלה	4	45	53	62	79	82	321	63.1	50.87
17	לוד	4	36	38	52	86	122	334	66.8	50.00
18	נשר	6	21	21	24	22	14	102	21.2	48.11
19	אריאל	5	10	16	18	13	20	77	16.5	46.67
20	נתניה	5	123	116	150	186	179	754	167.1	45.12
21	צפת	4	33	28	23	18	17	119	26.8	44.40
22	כרמיאל	6	34	35	38	40	41	188	42.7	44.03
23	יוקנעם	6	6	14	19	19	17	75	17.3	43.35
24	פרדס חנה	6	31	26	20	22	22	121	29	41.72
25	קרית שמונה	5	15	19	18	20	19	91	22	41.36
26	נתיבות	3	24	18	14	16	19	91	22.9	39.74
27	נס ציונה	7	30	24	19	14	13	100	26.5	37.74
28	קרית ים	5	29	25	28	24	26	132	38.4	34.38
29	אור יהודה	5	17	19	21	18	25	100	29.4	34.01
30	עכו	4	29	28	39	31	25	152	45.6	33.33
31	טבריה	4	27	24	30	24	26	131	40.1	32.67
32	חיפה	7	159	129	160	186	191	825	269.4	30.62
33	ירושלים	4	387	414	429	434	434	2098	693.2	30.27
34	בית שמש	4	40	34	36	32	30	172	57	30.18
35	אשקלון	4	55	51	57	74	75	312	104.5	29.86
36	ראש העין	6	20	21	21	25	17	104	36	28.89
37	ביתר עילית	1	7	7	17	19	14	64	22.9	27.95
	ישוב	אשכול	מספר הילדים שהוצאו מהבית					סה"כ	אוכלוסיה לוסף שנת 2003	סך מספר ילדים שהוצאו

הרהורים על משפחה וילדים

									[אלפים]	לכל 10 אלף תושבים
38	בת ים	6	71	59	77	74	76	357	131.9	27.07
39	אור עקיבא	4	16	11	6	4	3	40	15.7	25.48
40	נצרת עילית	5	14	17	14	33	33	111	44.2	25.11
41	חולון	7	72	73	67	92	98	402	165.8	24.25
42	אלעד	3	3	4	6	12	20	45	19	23.68
43	אשדוד	4	68	71	86	96	119	440	192	22.92
44	עפולה	5	14	15	21	16	22	88	38.9	22.62
45	מעלות	4	6	10	11	10	10	47	21	22.38
46	קרית ביאליק	7	13	14	19	19	16	81	37.1	21.83
47	מודיעין עילית	1	5	8	11	14	15	53	24.3	21.81
48	קרית מוצקין	7	18	14	19	15	19	85	39.7	21.41
49	גדידה-מכר	2	7	4	7	6	11	35	16.9	20.71
50	כפר סבא	8	35	29	35	30	33	162	78.8	20.56
51	עראבה	2	14	9	7	3	4	37	18.5	20.00
52	הוד השרון	8	16	21	16	12	11	76	40.2	18.91
53	בני ברק	2	47	39	48	54	53	241	139.6	17.26
54	ראשון לציון	7	82	82	59	56	70	349	214.6	16.26
55	טייבה	3	5	7	12	13	12	49	31.2	15.71
56	קרית אונו	8	7	7	11	7	6	38	24.3	15.64
57	מבשרת ציון	8	3	3	7	5	15	33	21.4	15.42
58	יפיע	3	4	4	8	4	4	24	15.8	15.19
59	פתח תקוה	7	44	45	40	62	69	260	173.8	14.96
60	נצרת	3	4	2	17	25	41	89	62.7	14.19
61	רחובות	7	32	26	19	27	33	137	100.1	13.69
62	רמת גן	8	26	27	40	36	34	163	126.5	12.89
63	נהריה	6	4	2	8	21	27	62	48.4	12.81
64	מעלה אדומים	5	8	6	8	4	7	33	27.3	12.09
65	הרצליה	8	25	18	16	13	23	95	83.6	11.36
66	יהוד	7	7	6	3	5	4	25	24.9	10.04
67	שפרעם	3	0	2	9	8	8	27	31.2	8.65
68	רמת השרון	9	5	5	6	5	4	25	35.6	7.02
69	גבעת שמואל	8	2	3	2	2	2	11	16.5	6.67
70	מודיעין	8	6	5	6	7	6	30	48.8	6.15
71	רעננה	8	10	8	5	8	6	37	69.7	5.31
72	טמרה	2	0	3	4	3	3	13	24.7	5.26
73	ריינה	3	3	3	0	0	0	6	15	4.00
74	גבעתיים	8	5	2	3	4	4	18	47.2	3.81
75	באקה אל גרבייה	3	4	2	3	0	0	9	29.4	3.06
76	סחנין	2	1	0	1	2	3	7	23.2	3.02
77	קלנסווה	2	1	3	0	0	0	4	15.9	2.52
78	אום אל פחם	2	0	2	2	0	2	6	39	1.54
79	טירה	4	0	1	0	0	0	1	19.8	0.51

השורות התכולות מציינות ישובים לא יהודים, אשר ממוקמים כצפוי בתחתית הטבלה.